

4.2. ALTERNATIVES GRÀFIQUES: FORMES DOBLES AMB BARRES, GUIONS, PARÈNTESIS I ARROVES

Benvolgut/uda company/a, Benvolgut-uda company-a, Company(e)s, Company@

En la llengua escrita s'han introduït alguns signes gràfics per a referir-se a persones de tots dos sexes: la barra inclinada (/), el guió curt (-), els parèntesis i l'arrova (@):

Benvolgut/da company/a, Benvolgut-uda company-a,
(en comptes de *Benvolguts companys*, referit a dones i homes)
Company(e)s, Company@
(en comptes de *Companys* o *Company*, referit a dones i homes)

D'aquesta manera es vol evitar el masculí genèric o la redundància que pot implicar un desdoblament amb formes senceres.

Aquests recursos tenen l'avantatge de l'economia gràfica, atès que al·ludeixen de forma abreujada als dos sexes, però tenen l'inconvenient que poden dificultar la llegibilitat del text i, sens dubte, la lectura en veu alta, per la qual cosa és millor usar-los de manera limitada i només en alguns tipus de text escrit esquemàtic.

Les formes dobles amb marques gràfiques poden ser útils en certs tipus de text i condicions contextuals, però en general cal preferir altres solucions, perquè barres, guions, parèntesis i arroves dificulten la claredat del text, en compliquen la lectura i, a més, posen la forma femenina com un afegit, un element de caràcter secundari, doncs.

Condicions d'ús

- **Barra inclinada (/) i guió curt (-)**

En general, és més habitual i recomanable l'ús de la barra inclinada (/) que el del guió (-).

Es convoca els associats/ des de la Facultat
Es convoca els associats-des de la Facultat

Quant als contextos d'ús de la barra i el guió curt, cal tenir en compte el següent:

a) L'ús de la barra, i en menor mesura del guió, pot ser adequat en documents adreçats a un grup de persones, entre els quals se suposa que hi pot haver dones i homes.

Benvolgut/ uda degà/ ana,
Apreciat/ ades col·legues
El/ la traductor/ a

b) Aquest procediment només pot ser adequat en textos breus o esquemàtics, com ara els següents:

- documents oberts de caràcter administratiu, com ara formularis, impresos o instàncies,
- documents de tipus informatiu i destinats a un públic ampli, com circulars, cartes, butlletins o certes normatives,
- textos publicitaris, bé institucionals, comercials o polítics.

Els documents oberts són textos, com una instància, amb parts fixes i parts que qui els utilitza ha d'emplenar. Per a més detalls, vegeu la fitxa 2.2.

c) Convé no abusar d'aquests signes gràfics, i acudir a altres alternatives, sobretot en textos llargs, que combinen un nombre ampli de paraules en una mateixa seqüència, moltes de les quals presenten formes dobles, perquè pot produir una lectura pesada o difícil.

Acord, si escau, sobre l'admissió al Consell de Departament de tots/ es
els/ les professors/ ores associats/ des

En el cas, poc recomanable, que usem formes dobles abreujades amb elements que hi concorden, es poden fer servir formes dobles per a tots els elements, però això dificulta molt la lectura. És preferible trobar altres alternatives o desdoblar només el substantiu.

Acord, si escau, sobre l'admissió al Consell de Departament de tots els professors i professores associats

Acord, si escau, sobre l'admissió al Consell de Departament de totes les persones amb contracte de professor associat

• Arrova @ i parèntesis

En general, i sobretot en la comunicació formal dins de la universitat, es desaconsella l'ús de l'arrova per diversos motius:

- no és un signe ortogràfic sinó un símbol,
- és impossible l'oralització de l'arrova en la lectura en veu alta,
- procedeix d'un ús que està motivat parcialment en castellà, però no ho està en català: reflecteix la fusió de les vocals *a* i *o*, que no són les que marquen el gènere femení/masculí en català.

Els coordinadors i les coordinadores → l@s coordinador@s

Les artistes i els artistes → l@s artistes

En les formes dobles abreujades en plural, en comptes de l'arrova o les barres es pot observar també l'ús de parèntesis per a fer opcional la vocal del femení plural.

lector(e)s (per *lectors i lectores*)

molt(e)s professor(e)s (per *molts professors i professores*)

No és recomanable, doncs, usar l'arrova ni parèntesis en textos administratius, acadèmics, docents o de difusió cultural. El seu ús queda reduït, a tot estirar, a textos de caràcter més informal, sense repercussió institucional, com anuncis, correus electrònics personals, xats, blocs informals o privats.

Altres procediments

a) Utilitzar l'expressió completa, desdoblada, en singular o en plural.

Benvolguda degana (o *Benvolgut degà*, segons el cas)

Per a les marques de femení i masculí en català, vegeu el capítol 5, Gènere i sexe: remarques normatives.

Benvolguts degans i deganes,

No hi ha cap inconvenient a emprar l'expressió completa i realitzar el desdoblament, especialment en aquelles parts de l'escrit que, com els encapçalaments de les cartes, apel·len més directament al receptor o receptora. Igualment, és convenient usar formes dobles per a designar persones concretes que s'esmenten en un text en qualitat de càrrecs o per la seua professió. Aquest desdoblament es pot combinar amb el masculí genèric en altres parts del document, sempre que es faça de manera equilibrada, no es referisca a persones concretes i evite que el text es carregue de desdoblements redundants que n'alenteixen o en dificulten la lectura.

b) Utilitzar paraules genèriques o col·lectives.

Admissió al Consell del Departament de tot el professorat associat

A tots els alumnes i les alumnes de la Facultat

A tot l'alumnat de la Facultat

c) Modificar la redacció usant paraules abstractes i formes més impersonals en la redacció.

Nascut/uda a

Lloc de naixement

Ampliació: Alternatives gràfiques

I. Formació de les formes dobles abreujades

A l'hora d'usar procediments gràfics per a crear formes dobles, cal tenir en compte la formació de la segona part de la forma desdoblada.

- En singular,

Si el masculí no té cap marca o acaba en *-e* o *-o*, es pot escriure una *-a* darrere de la barra:

rector/a
alumne/a

Si el femení acaba en *-essa*, s'escriu aquest acabament darrere de la barra o guió:

jutge/essa

Si la forma femenina i masculina presenten diferències ortogràfiques, s'escriu la terminació femenina a partir de la vocal tònica:

ginecòleg/òloga
funcionari/ària

- En plural, s'escriu l'acabament del femení plural a partir de la darrera vocal tònica:

directors/ores
pedagog/ogues
advocats/ades
interins/ines

- Si l'estalvi d'espai, seguint els criteris anteriors, no és important, escrivim les dues formes senceres separades per la barra:

cec/cega
soci/sòcia
tècniques/tècnics

II. Altres observacions sobre les formes dobles amb marques gràfiques

- En el cas de mots invariables, amb la mateixa forma per al masculí i el femení, es posen en forma doble alguns dels elements que acompanyen, de manera que es fan visibles els dos sexes.

*En el darrer Claustre de l'any la/el gerent informarà sobre el pressupost
Els/les esportistes que obtinguen una beca estaran exempts de taxes*

- Quan la inicial d'una forma doble s'ha d'escriure en majúscula perquè comença frase, n'hi ha prou amb la majúscula del primer element.

*El/la president/a del tribunal convocarà la prova en un termini màxim
de dos dies naturals*

- És aconsellable duplicar les preposicions que precedeixen els articles quan formen part d'una contracció.

*Formació per als/per a les tècnics/tècniques (millor que *formació
per als/les tècnics/tècniques*)*

En la resta de casos, no cal duplicar les preposicions.

Reunió amb els/les encarregats/ades de curs

- Pel que fa als termes compostos relatius a professions, ocupacions i càrrecs, és convenient utilitzar dobles formes per a tots els elements.

*educador/a físic/a (millor que *educador/a físic*)
secretari/ària adjunt/a (millor que *secretari/ària adjunt*)
enginyers tècnics/enginyeres tècniques; enginyers/eres
tècnics/tècniques (millor que *enginyers/eres tècnics*)*

De tota manera, si, com
en aquest cas, es pot
eliminar l'article, evitem
les dues duplicacions:
*formació per a
tècnics/tècniques.*

III. De la gramàtica al text

Text millorable A

Art. 1. Objecte

1. L'objecte d'aquesta normativa és regular les accions d'atenció acadèmica dirigides a l'estudiant/ta amb discapacitat a fi de facilitar la seua presència a la Universitat de València i garantir-li el corresponent suport durant els estudis.

Art. 2. Àmbit d'aplicació

1. A l'efecte d'aquesta normativa, tenen la consideració d'estudiants/tes amb discapacitat aquells/es que estan matriculats a la nostra Universitat i tenen reconeguda aquella situació mitjançant un certificat legal expedit pels òrgans públics competents d'acord amb l'art. 1.2 de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

2. També poden ser atesos/es estudiants/tes amb un grau de discapacitat inferior al 33%, sempre que es constate que tenen unes necessitats educatives especials derivades de la condició de discapacitat. La valoració d'aquestes necessitats, la farà el servei competent.

Art. 3. Drets dels estudiants/tes amb discapacitat

1. Els estudiants i les estudiantes amb discapacitat tenen dret a una avaluació de les necessitats específiques derivades de la seua condició de discapacitat, i en conseqüència si és necessària l'adaptació curricular d'accés, avaluació, itineraris formatius, permanència o qualsevol altra mesura que es pugua establir per garantir la igualtat d'oportunitats amb la resta d'estudiants/tes.

2. Els estudiants/tes amb discapacitat poden seguir un ritme diferent al de l'estudiant/a mitjà/na. Tanmateix, com que estan exempts de taxes, s'ha de mantenir la garantia d'aprofitament de manera que la permanència es lligue a un èxit acadèmic mínim.

Text millorat A

Art. 1. Objecte

1. L'objecte d'aquesta normativa és regular les accions d'atenció acadèmica dirigides a l'alumnat amb discapacitat a fi de facilitar la seua presència a la Universitat de València i garantir-li el corresponent suport durant els estudis.

Art. 2. Àmbit d'aplicació

1. A l'efecte d'aquesta normativa, tenen la consideració d'estudiants amb discapacitat aquelles persones que estan matriculades a la nostra Universitat i tenen reconeguda aquella situació mitjançant un certificat legal expedit pels òrgans públics competents d'acord amb l'art. 1.2 de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

2. També és possible atendre estudiants o estudiantes amb un grau de discapacitat inferior al 33%, sempre que es constate que tenen unes necessitats educatives especials derivades de la condició de discapacitat.

La valoració d'aquestes necessitats, la farà el servei competent.

Art. 3. Drets de les estudiantes i els estudiants amb discapacitat

1. Les estudiantes i els estudiants amb discapacitat tenen dret a una avaluació de les necessitats específiques derivades de la seua condició de discapacitat, i en conseqüència si és necessària l'adaptació curricular d'accés, avaluació, itineraris formatius, permanència o qualsevol altra mesura que es pugua establir per garantir la igualtat d'oportunitats amb la resta de l'alumnat.

2. Les persones amb discapacitat poden seguir un ritme diferent al de l'estudiant mitjà. Tanmateix, com que estan exemptes de taxes, s'ha de mantenir la garantia d'aprofitament de manera que la permanència es lligue a un èxit acadèmic mínim.

Text millorable B

El/la sotasignat/ada amb
DNI/NIE, adscrit al
Departament/Centre/Servei/Institut..... amb la
categoria de.....

DEMANA que li siga concedit un dia d'assumpes propis.

L'interessat/ada

Text millorat B

..... amb DNI/NIE, amb
adscripció al Departament/Centre/Servei/Institut.....
amb la categoria de.....

DEMANA que li siga concedit un dia d'assumpes propis.

Signatura

4.3. COL·LECTIUS I GENÈRICS

Cursos d'idiomes per al personal administratiu i docent

Hi ha un gran nombre de mots que, independentment del gènere gramatical que tinguen, fan referència bé a un grup de dones i homes:

Cursos d'idiomes per al personal administratiu i docent
La comunitat universitària s'acostarà a les urnes el proper 26 d'abril

bé a una persona de forma genèrica:

Aquelles persones que es presenten a les proves han d'haver estat admeses prèviament en un projecte d'investigació

Aquestes expressions constitueixen una bona manera d'incloure tots dos sexes amb una forma sintètica. Cal tenir en compte, però, que no es poden usar referits a persones individuals, cas en el qual és preferible una forma doble:

Els professors i professores del Màster d'Assessorament rebran una carta amb les instruccions (persones individuals concretes)
El professorat té l'obligació de posar les notes en el termini de quinze dies posteriors al desenvolupament de la prova (el conjunt dels docents)

Condicions d'ús

a) Si hi ha mots o expressions de caràcter col·lectiu, són preferibles a un masculí genèric plural quan volem designar una pluralitat de persones d'un mateix grup, categoria professional, etc.

Com a complement, podeu veure la taula que figura en l'annex final del capítol 5, que inclou col·lectius i genèrics corresponents a masculins i a formes dobles.

Cursos d'idiomes per a administratius i professors

Cursos d'idiomes per al personal administratiu i docent

b) En aquells casos en què no hi ha un nom col·lectiu adequat o amb el mateix significat que els mots que volem substituir, podem recórrer a

expressions col·lectives que inclouen un nom genèric acompanyat d'un complement:

Els universitaris s'acostaran a les urnes el proper 26 d'abril

La comunitat universitària s'acostarà a les urnes el proper 26 d'abril

Es tracta de paraules col·lectives o genèriques com *equip, comissió, comitè, grup, col·lectiu, personal, persones, figures, subjectes*, etc.

Avaluadors de la borsa de treball d'auxiliars

Comissió avaluadora de la borsa de treball d'auxiliar

L'immoble de la subhasta podrà ser visitat pels interessats que ho desitgen

L'immoble de la subhasta podrà ser visitat per les persones interessades que ho desitgen

Alguns d'aquests genèrics s'utilitzen freqüentment en l'àmbit universitari:

els membres de la Universitat → la comunitat universitària

els administratius → el personal administratiu

els docents → el personal docent

els investigadors → el personal investigador

els professors → el professorat

els alumnes → l'alumnat

els treballadors → la plantilla

els joves → la joventut, el jovent

els tècnics → el personal tècnic, etc.

c) Cal notar que els col·lectius o genèrics són masculins o femenins gramaticalment, però inclouen homes i dones, per la qual cosa cal no bandejar aquells que són de gènere gramatical masculí, igual com no bandegem els que són femenins:

Els membres de la Comissió s'han reunit a la Sala de Juntes.

Les persones citades han acudit a la Sala de Juntes.

Els infants tenen drets i deures.

d) Quan ens referim a càrrecs i el que importa és, doncs, el caràcter institucional i no la persona que l'ocupa, es pot usar, metonímicament, la denominació del càrrec, titulació o organisme responsable en comptes de la designació de la persona.

el/ la director/ a → la direcció
el/ la degà/ a → el deganat
el/ la cap d'estudis → la direcció d'estudis
el/ la president → la presidència
el/ l'administrador/ a → l'administració
el/ la gerent → la gerència
el/ la secretari/ ària → la secretaria
el/ l'assessor → l'assessoria
el/ l'administrador/ a de webs → l'equip de manteniment de la pàgina
el/ la dissenyador/ a → l'equip de disseny

Aquestes alternatives són vàlides, sobretot, en textos legals i normatius, i també en alguns rètols o titulars, perquè la referència no varia segons qui ocupe el càrrec, un home o una dona.

Com s'ha assenyalat en altres llocs, sempre ha de jutjar-se si la substitució és vàlida en el seu context d'ús.

Aquesta pàgina electrònica ha estat creada pels dissenyadors de MaxDesigner

Aquesta pàgina electrònica ha estat creada per l'equip de disseny de Maxdesigner

La proposta d'investidura de doctors honoris causa vindrà avalada pels directors de departament

La proposta d'investidura de doctors i doctores honoris causa vindrà avalada per la direcció de departament

e) Quant a la concordança dels col·lectius, si fan de subjecte el verb va en singular; en canvi, si són repetits sota la forma pronominal² de complement directe o indirecte, la concordança es fa sovint en plural:

L'electorat ha decidit repartir el vot entre els diferents departaments

L'alumnat ha rebut bé la mesura encara que els afecta econòmicament

f) Entre els genèrics, cal prestar una atenció especial a l'ús del substantiu *home*, que pot ser substituït per alternatives com: *l'ésser humà*, *la persona*, *el subjecte*, *el personatge*, *la figura*, *l'individu*, etc., segons el context:

L'aigua és bàsica per a l'home

L'aigua és bàsica per a l'ésser humà

Aquests mots també poden servir per a evitar que es cree una possible ambigüitat en la interpretació entre el masculí genèric i l'específic:

Antoni Oliver, la figura més coneguda de la Jurisprudència espanyola, ha estat nomenat ambaixador de Noruega. (inclou homes i dones)

Per a més detalls sobre les alternatives al substantiu *home* amb valor genèric, vegeu la fitxa 3.2.

Antoni Oliver, l'home més conegut de la Jurisprudència espanyola, ha estat nomenat ambaixador de Noruega. (ambigu: pot incloure homes i dones o referir-se només als homes)

Igualment, cal destacar el substantiu *infant*, que inclou xiquetes i xiquets:

Llibres per a xiquets i xiquetes

Llibres per a infants

Restriccions d'ús

a) No en tots els casos hi ha col·lectius o genèrics que poden substituir masculins genèrics, singulars o plurals, bé perquè la forma corresponent no existeix (no hi ha mots com *filologat*, *obrerat*), bé perquè no signifiquen el mateix i, doncs, pot donar lloc a substitucions excessives, com en l'exemple següent:

Oficina de gerència (rètol per al despatx del gerent o la gerent)

Gerent

Cal tenir en compte que, d'una banda, *gerent* és invariable i, doncs, vàlid per als dos sexes; d'altra banda, la gerència no és un càrrec unipersonal (normalment la formen la gerent o el gerent i el seu equip) i, per tant, no hi ha equivalència entre els dos mots en aquest context.

Així mateix, es pot considerar una substitució innecessària la que introdueix mots com *persona* en contextos que poden tenir alternatives més simples i naturals:

Les persones que estiguen interessades en el curs, contesteu el missatge

Qui estiga interessat en el curs, que conteste el missatge

Qui tinga interès en el curs, que conteste el missatge

b) Una substitució automàtica, sense valorar-ne prèviament l'adequació al cas concret, pot tenir com a conseqüència usos anòmals o imprecisos, com el primer exemple de les parelles següents:

El voluntariat del Servei de Política Lingüística rebrà gratuïtament un exemplar de la Guia de llenguatge no sexista

Els voluntaris i voluntàries del Servei de Política Lingüística rebran gratuïtament un exemplar de la Guia de llenguatge no sexista

La infància que ha participat en les activitats de la Nau del Xiquets han visitat avui l'Oceanogràfic

Les xiquetes i xiquets que han participat en les activitats de la Nau del Xiquets han visitat avui l'Oceanogràfic

Altres procediments

Hi ha diversos procediments pròxims a la funció que fan els col·lectius, a banda de l'ús de les formes dobles o del masculí genèric plural (preferiblement sense article o altres marques de concordança):

a) Si el substantiu plural que s'emptra és invariable, depenent del context, es pot eliminar l'article, que és l'element que explicita la marca de gènere:

Carta adreçada als conserges

Carta adreçada a conserges

b) Si el substantiu va acompanyat d'un adjectiu invariable, i el context ho admet, es pot eliminar:

Proves d'accés per a alumnes majors de 25 i 45 anys

Proves d'accés per a majors de 25 i 45 anys

c) De vegades es pot substituir una expressió amb substantiu per la d'un adjectiu invariable o fer un canvi d'ordre que permeti convertir un substantiu en un adjectiu:

La Universitat signarà un conveni per a fomentar la lectura entre els xiquets

La Universitat signarà un conveni per a fomentar la lectura infantil

El cos d'especialistes tècnics ha presentat un full de reivindicacions dels treballadors

El cos tècnic d'especialistes ha presentat un full de reivindicacions laborals

Ampliació: Col·lectius i genèrics

De la gramàtica al discurs

Text millorable

La Càtedra de Divulgació de la Ciència de la Universitat de València ha iniciat la celebració de la 20a edició de la Setmana Europea de la Tecnologia, amb l'objectiu de promoure l'accés de **ls joves** als estudis i la investigació cibernètica. En les activitats programades poden participar **els alumnes** de qualsevol centre escolar de la zona, així com **els seus professors**.

Empresaris valencians rellevants i la Cambra de Comerç en són **col·laboradors** i subvencionen també la celebració de la Setmana Europea. Com a novetat, aquesta 20a edició oferirà ajudes econòmiques a **tots aquells aturats i als ensenyants**.

Text millorat

La Càtedra de Divulgació de la Ciència de la Universitat de València ha iniciat la celebració de la 20a edició de la Setmana Europea de la Tecnologia, amb l'objectiu de promoure l'accés de **joves** als estudis i a la investigació cibernètica. En les activitats programades poden participar **alumnes** de qualsevol centre escolar de la zona, així com **membres del professorat**.

Figures rellevants de l'empresariat valencià i la Cambra de Comerç **hi col·laboren** i subvencionen també la celebració de la Setmana Europea. Com a novetat, aquesta 20a edició oferirà ajudes econòmiques a **tothom que estiga a l'atur** i als **professionals de l'ensenyament**.

4.4. ÚS DE PRONOMS

Gràcies a tothom: la vostra participació ha estat essencial

Hi ha formes de pronoms, possessius i altres modificadors que permeten fer referència a persones de tots dos gèneres:

Gràcies a tothom: la vostra participació en aquest campionat ha estat essencial

Si voleu més informació, podeu adreçar-vos al Servei d'Investigació

En molts contextos aquestes formes, entre les quals destaca el tractament de *vós*, poden permetre una referència inclusiva de dones i homes sense haver de recórrer a estructures més marcades o complexes.

Quan ens adrecem a un grup de persones, és possible, i sovint aconsellable, usar el tractament de *vós*, especialment si es tracta d'instruccions o d'escrits de caràcter administratiu que no s'adrecen a una persona concreta. Igualment, l'ús de pronoms i altres mots invariables com *qui*, *tothom*, *algú*, *qualsevol*, *cada*, etc. permet fer una referència inclusiva a dones i homes.

Benvolguts companys i companyes,

Us adjunte un document amb el resultat electorals de PDI, PIF i PAS.

Vull agrair *tothom* per la gran participació que hi ha hagut en aquestes eleccions des de tots els estaments i felicitar les persones que han estat triades com a membres de la nova Junta.

Si *voleu* tenir més informació, *podeu* adreçar-vos al web de la Facultat.

Salutacions cordials,

Joana Creus

Degana de la Facultat de Biologia

Condicions d'ús

a) El tractament de *vós*, que permet d'incloure dones i homes, s'usa en textos adreçats a qualsevol membre de la comunitat universitària (cartes, instruccions, exàmens, impresos i formularis, enquestes, instruccions i indicacions de tota mena), tant si ens adrecem a persones individualment com col·lectivament.

Per a més detalls sobre les formes de tractament, vegeu la fitxa 3.4.

No fumeu

Responen dues de les tres qüestions següents

Les formes relacionades amb el tractament de *vós* eviten, d'una banda, les complexitats que impliquen les formes dobles i, d'altra banda, també eviten les variacions de gènere que implica el tractament de *vostè*, el qual demana unes formes per al femení i unes altres per al masculí en el cas dels pronoms d'objecte.

Aprofitem l'avinentesa per a convidar-lo a visitar les nostres instal·lacions al Parc Científic

Aprofitem l'avinentesa per a convidar-la a visitar les nostres instal·lacions al Parc Científic

Aprofitem l'avinentesa per a convidar-vos a visitar les nostres instal·lacions al Parc Científic

b) Sempre que siga possible usar una forma invariable o impersonal, és preferible a una de variable.

Bon dia a tots i totes

Bon dia a tothom

Aquest missatge ha estat enviat automàticament. El qui no desitge rebre'n més, es pot donar de baixa clicant l'enllaç següent

Aquest missatge ha estat enviat automàticament. Qui no desitge rebre'n més, es pot donar de baixa clicant l'enllaç següent

Informació per als que vulguen sol·licitar el carnet de la biblioteca

Informació per a Ø sol·licitar el carnet de la biblioteca

c) Cal tenir en compte que la gramàtica de la llengua no admet fàcilment el desdoblament dels pronoms. De vegades podem superar el problema substituint-los per marques invariables o, simplement, eliminant-los, ja que normalment tenen una funció emfàtica prescindible en el discurs acadèmic.

El document ha estat signat per molts i moltes sindicalistes

El document ha estat signat per un gran nombre de sindicalistes

Us demane un fort aplaudiment per a ells i elles

Us demane un fort aplaudiment

El director o directora de la tesi i el tutor o tutora de doctorat han de ser ambdós personal de la UV

El director o directora de la tesi i el tutor o tutora de doctorat han de ser personal de la UV

Ampliació: Ús dels pronoms

De la gramàtica al discurs

Text millorable

Assumpte: Anunci per **als qui** dirigeixen tesis doctorals

Benvolgut col·lega,

Proposem de traure a la llum una publicació de qualitat per a ajudar a la promoció d'**aquells estudiants** que estan finalitzant la tesi.

Vostè pot proposar una persona per a participar en aquesta publicació.

Faça'ns arribar el seu nom i correu electrònic i nosaltres ens encarregarem d'enviar-los **a ells** les normes d'estil i les recomanacions bàsiques per a la redacció de l'article.

Si **algun dels autors** no s'ajusta als requisits de la publicació, l'informarem perquè, si ho considera oportú, contacte amb **un altre**.

Esperem que siguin **molts els doctorands** que es puguin beneficiar d'aquesta iniciativa. Per favor, **avise'ls** amb un marge prudencial de temps perquè puguin preparar els seus articles amb qualitat i atenció.

Reba una salutació ben cordial.

Comitè de redacció de la revista *Inicia*

Observeu que en aquest text, el pronom *los* de *fer-los arribar* no identifica un masculí, sinó que és un pronom indirecte que identifica tant dones com homes.

Text millorat

Assumpte: Anunci per a qui dirigeix tesis doctorals

Benvolguda col·lega,

Benvolgut col·lega,

Proposem de traure a la llum una publicació de qualitat per a ajudar a la promoció d'aquelles persones que estan finalitzant la tesi.

Podeu proposar una persona per a participar en aquesta publicació.

Feu-nos arribar el seu nom i correu electrònic i nosaltres ens encarregarem de d'enviar-los les normes d'estil i les recomanacions bàsiques per a la redacció de l'article.

Si algú no s'ajusta als requisits de la publicació, us n'informarem perquè, si ho considereu oportú, contacteu amb una altra persona.

Esperem que un gran nombre de doctorands i doctorandes es puguin beneficiar d'aquesta iniciativa. Per favor, aviseu cada estudiant amb un marge prudencial de temps perquè puguin preparar els seus articles amb qualitat i atenció.

Rebeu una salutació ben cordial.

Comitè de redacció de la revista *Inicia*

4.5 . ÚS DELS ARTICLES

Les gestores i gestors de l'aplicació informàtica de la docència

Els articles són marques clares de gènere gramatical, atès que hi ha una forma per al femení (*la, una*) i una altra de diferent per al masculí (*el, un*). Només en el cas de la forma elidida *l'* pot donar-se el cas que no s'explicita el gènere masculí o femení del substantiu següent: *el forense* o *la forense*, però *l'anestèsista* (home o dona). L'ús de l'article pot ser clau, doncs, en un ús igualitari del llenguatge.

Cal tenir en compte que, encara que es dupliquen els substantius, no cal que es dupliquen els articles que els acompanyen, la qual cosa permet reduir lleugerament la complexitat que introdueixen les formes dobles.

*Les gestores i gestors de l'aplicació informàtica de la docència
Grup de discussió per als administratius i administratives de les facultats*

En alguns casos també és possible suprimir els articles. S'evita així, de manera molt econòmica, el masculí genèric, especialment quan els substantius són invariables en el gènere.

Avís per a auxiliars de nou contracte

L'article, igual que altres determinants i adjectius, concorda en gènere i en nombre amb el substantiu: *les mestres jubilades; el catedràtic emèrit*. En els substantius invariables quant al gènere, l'article és l'encarregat de marcar el gènere: *el fiscal* designarà un home i *la fiscal*, una dona.

En els substantius invariables, l'omissió de l'article, si resulta factible gramaticalment i no altera el significat del fragment, possibilita una referència no marcada, neutra, als dos sexes, alhora que evita el masculí genèric.

Es necessita auxiliar de serveis

Condicions d'ús

a) Quan es realitza un desdoblament de formes, es poden duplicar tots els elements amb marques de gènere –substantius, pronoms, adjectius, articles–, però això sol conduir a estructures molt redundants i difícils de llegir. Per tant, és totalment admissible, i sovint aconsellable, tendir a simplificar el discurs doblant només el substantiu, i ometent un dels articles de manera que només queda el que precedeix el primer substantiu.

Les diputades i diputats *de les Corts Valencianes assistiran a l'acte*
Poden passar a matricular-se els estudiants i estudiantes de nou ingrés

Aquesta solució és especialment adequada en dos casos:

- quan les enumeracions tenen una certa complexitat,

L'alumna o alumne *tindrà dret a consultar els treballs realitzats i sol·licitar al professor o professora, o al tutor o tutora responsable, la revisió de la qualificació obtinguda*

- quan es refereix a una persona o un col·lectiu únic o considerat com a tal, perquè, altrament, pot semblar que parlem de dues persones o col·lectius diferents.

Preguem que es presente a secretaria el guanyador o guanyadora de la panera benèfica de Nadal

b) La normativa no aconsella la coordinació d'articles i, doncs, caldrà repetir el substantiu, amb repetició d'article o no.

Els farmacèutics i farmacèutiques (en comptes de *Els i les farmacèutiques*)

Les sol·licitants i els sol·licitants (en comptes de *Les i els sol·licitants*)

Les tècniques i/o tècnics (en comptes de *Les i/o els tècnics*)

c) El context d'alguns enunciats permet ometre els articles de tal manera que, si el substantiu és variable, es descarrega el nombre d'elements desdoblats.

Recomanacions per a tutors i tutores de pràctiques

Si el substantiu és invariable, s'aconsegueix evitar el masculí genèric de manera econòmica.

Avantatges per a visitants a països de la UE

En aquesta conferència es pretén oferir recursos didàctics a docents de l'àrea de la Salut

Líders sindicalistes han proposat avui reformes en els Estatuts

De vegades, pot ser que resulte convenient just el contrari: visibilitzar tots dos sexes i desdoblbar els substantius invariables. En aquests casos, caldrà duplicar tant el substantiu com l'article: *els futbolistes i les futbolistes, el gimnasta o la gimnasta.*

D'altra banda, en certs contextos amb l'omissió de l'article es pot evitar una lectura errònia, que induïska a pensar que es parla de dos col·lectius en comptes d'un. Així, una frase com aquesta:

Les relacions entre els associats i les associades no sempre són bones

és ambigua: vol dir relacions entre 'associats i associades'? O bé entre homes, per una banda, i entre dones, per una altra? L'omissió de l'article evita l'esmentada ambigüitat.

Les relacions entre associats i associades no sempre són bones (entre homes i dones)

d) En algunes denominacions de professions que en el passat no eren gaire habituals entre dones, encara avui s'observa una tendència a emprar la forma masculina per a referir-se a les dones. En aquests casos, és freqüent emprar l'article *la* acompanyant el substantiu en gènere masculí, però és incorrecte si existeix forma femenina acceptada normativament. Ha d'emprar-se el substantiu en femení i fer-se concordar amb l'article femení.

la notària (en comptes de *la notari*)

l'arquitecta (en comptes de *l'arquitecte*)

la primera ministra (en comptes de *la primer ministre*)

Ampliació: Concordança dels articles i supressió d'article

De la gramàtica al text

Text millorable

REGLAMENT D'IMPUGNACIÓ DE QUALIFICACIONS

CAPITOL I –REVISIÓ

Art. 1.- L'alumne o l'alumna tindrà dret a consultar els exàmens i els treballs realitzats i a sol·licitar al professor o la professora responsable la revisió de la qualificació que obtinga.

El professor o la professora responsable haurà de publicar les qualificacions provisionals o, si escau, definitives als taulers d'anuncis del Centre o del Departament i, si escau, de l'Aula Virtual, en el termini màxim de quinze dies naturals des de la data de realització de l'examen.

Text millorat

REGLAMENT D'IMPUGNACIÓ DE QUALIFICACIONS

CAPITOL I –REVISIÓ

Art. 1.- L'alumne o alumna tindrà dret a consultar els exàmens i els treballs realitzats i a sol·licitar al professor o professora responsable la revisió de la qualificació que obtinga.

La professora o professor responsable haurà de publicar les qualificacions provisionals o, si escau, definitives als taulers d'anuncis del Centre o del Departament i, si escau, de l'Aula Virtual, en el termini màxim de quinze dies naturals des de la data de realització de l'examen.

4.6. ÚS D'ADJECTIUS I PARTICIPI

Benvingudes i benvinguts al congrés sobre Canvi Climàtic

Els adjectius i els participis de dues terminacions, igual que els substantius i els articles, permeten el desdoblament en femení i masculí com a alternativa al masculí genèric.

*Benvingudes i benvinguts al congrés sobre Canvi Climàtic
Convocatòria de reunió per a estudiants marroquins i marroquines del
Programa d'Intercanvi
Estimades i estimats amics*

En canvi, en els adjectius amb una sola terminació, en què queda diluïda la diferència de gènere, no es pot fer, ni cal, el desdoblament.

*El manifest a favor de la tolerància i la llibertat ha estat signat
per artistes i esportistes rellevants*

La normativa actual indica que adjectius i participis concorden en masculí quan s'empren referits a dos o més substantius amb gènere diferent, fet que es dona quan tenim formes dobles.

*Les filles i els fills menuts (fins als quinze anys) de membres de la
Universitat rebran un 20% de descompte en els parcs temàtics amb què
s'ha signat el conveni*

Tanmateix, s'observa una tendència a establir la denominada “concordança per proximitat”, que permet que l'adjectiu o participi femení es referisca als dos sexes si la paraula següent és de gènere femení.

Benvolgudes amigues i amics,

Si el substantiu és femení i apareix en segon lloc, la norma desaconsella la concordança en femení, tot i que hi ha qui la defensa i utilitza. Cal anar

Per a més detalls sobre la conveniència i les condicions d'ús de les formes dobles, vegeu la fitxa 4.1.

amb compte, en tot cas, de no crear una ambigüitat com la que implicaria interpretar que l'adjectiu només afecta el substantiu en femení, com pot passar en l'exemple següent:

Els candidats i les candidates estrangeres han de passar per Secretaria a inscriure's en el concurs.

Condicions d'ús

a) Davant el desdoblament d'una seqüència en la qual es combinen substantiu i adjectiu com a alternativa al masculí genèric, n'hi ha prou de duplicar un dels dos.

A partir d'aquest curs, els futurs graduats i les futures graduades en Enginyeria informàtica ja poden gaudir de pràctiques en empreses del sector

A partir d'aquest curs, els futurs graduats i graduades en Enginyeria informàtica ja poden gaudir de pràctiques en empreses del sector.

A partir d'aquest curs, les futures graduades i graduats en Enginyeria informàtica ja poden gaudir de pràctiques en empreses del sector

En l'exemple anterior s'ha optat per desdoblar només el substantiu, però també es pot desdoblar només l'adjectiu.

Distingides professores i distingits professors d'aquesta facultat
Distingides i distingits professors d'aquesta facultat

b) En alguns casos, com ara les salutacions de les cartes o circulars, serà convenient repetir substantiu i adjectiu.

Distingida col·laboradora,
Distingit col·laborador,

Des de MSF volem agrair-vos l'aportació extraordinària que heu fet a la nostra associació.

Cordialment,

MSF

Un altre cas en què convé repetir nom i adjectiu és en el cas de les professions, títols universitaris.

Orla de la promoció d'enginyers informàtics i enginyeres informàtiques (i no enginyers i enginyeres informàtiques)

c) Si el substantiu és invariable quant al gènere, o comparteix forma en plural, i interessa realitzar el desdoblament per a manifestar la referència explícita als dos sexes, només es duplicarà l'adjectiu, en cap cas el substantiu, atès que és redundant.

Jornades d'actualització i reciclatge per a antics alumnes i antigues alumnes de la Facultat de Filosofia i Lletres

Jornades d'actualització i reciclatge per a antics i antigues alumnes de la Facultat de Filosofia i Lletres

La Universitat acull avui prestigioses violoncel·listes i prestigiosos violoncel·listes per a retre homenatge a Deborah Hefferan

La Universitat acull avui prestigioses i prestigiosos violoncel·listes per a retre homenatge a Deborah Hefferan

d) En el cas, poc recomanable en general, que usem formes dobles abreujades amb elements que hi concorden, es poden fer servir formes dobles per a tots els elements, però això dificulta molt la lectura. És preferible trobar altres alternatives o desdoblar només el substantiu.

Acord, si escau, sobre l'admissió al Consell de Departament de tots els/les professors/ores associats/ades

Acord, si escau, sobre l'admissió al Consell de Departament de tots els professors o professores amb contracte d'associat

Les recomanacions anteriors mostren que, a més de la representació igualitària entre sexes, també cal tendir a l'economia expressiva. Sempre que siga possible, és convenient triar les formes d'expressió més sintètiques.

Ús dels adjectius i participis. Ampliació

De la gramàtica al text

Text millorable

Benvolguts radiooients,

Benvinguts un dia més al programa de ràdio de les antigues alumnes i dels antics alumnes de la Universitat.

En el programa d'avui parlarem, per una banda, del futur de les joves empresàries i dels joves empresaris que han estat recentment titulats a la nostra Universitat. Igualment, avui serem invitats, en directe, a la presentació del llibre *Les noves tecnologies en la docència i en l'aprenentatge*.

Però primer de tot, donem pas a uns minuts de publicitat (...)

Recorda que si estàs interessat o interessada a ser membre actiu de l'associació d'Ecologistes de la Universitat, pots passar-te, sol, o millor acompanyat d'un amic, a arreplegar els formularis d'inscripció. Ens hem proposat d'arribar a cinc-cents socis en aquest curs acadèmic, així que, si encara estàs indecís, pots consultar en la nostra pàgina web els avantatges de ser ecologista.

Text millorat

Benvolgudes i benvolguts radiooients,

Us donem la benvinguda un dia més al programa de ràdio de les antigues i antics alumnes de la Universitat.

En el programa d'avui parlarem, per una banda, del futur dels joves empresaris i empresàries que s'han titulat recentment a la nostra Universitat. Igualment, avui se'ns ha invitat, en directe, a la presentació del llibre *Les noves tecnologies en la docència i en l'aprenentatge*.

Però primer de tot, donem pas a uns minuts de publicitat (...)

Recorda que si tens interès a formar part de manera activa de l'associació d'Ecologistes de la Universitat, pots passar-te, millor amb una amiga o amic, a arreplegar els formularis d'inscripció. Ens hem proposat d'arribar a cinc-cents membres en aquest curs acadèmic, així que, si encara tens dubtes, pots consultar en la nostra pàgina web els avantatges de ser ecologista.

4.7. COMPARATIUS I SUPERLATIUS

Marina Ferrer, la millor karateka dels alumnes federats

La concordança de gènere entre les dues parts d'una comparació o d'un superlatiu pot plantejar dubtes quan l'element de la comparació és una dona.

- (a) *La Gala de l'Esport homenatjarà Marina Ferrer, el millor karateka dels alumnes federats*
- (b) *La Gala de l'Esport homenatjarà Marina Ferrer, la millor karateka de les federades*

(a) és incorrecta perquè *Marina Ferrer* és dona i la referència està en masculí.

(b) és problemàtica perquè no és adequada si es pretén comparar aquesta dona amb el conjunt d'alumnes federats; com que s'empra el femení en la segona part, s'interpreta que és la millor només del grup de les alumnes.

Encara que sovint és difícil, cal intentar formar estructures més precises.

La Gala de l'Esport homenatjarà Marina Ferrer, la millor entre les karatekes i els karatekes federats

Per a evitar els problemes derivats de la concordança entre una dona que és el terme de comparació i el comparatiu o superlatiu, es pot mantenir el femení en la primera part i emprar una forma doble en la segona part, com en l'exemple anterior. També és possible mantenir el femení en la primera part i emprar el masculí genèric en la segona part, fent valdre la seua interpretació mixta.

La Gala de l'Esport homenatjarà Marina Ferrer, la millor karateka dels alumnes federats.

Condicions d'ús

a) És possible diferenciar dos tipus de comparacions, segons les formes emprades en la primera part de la comparació:

- *més, menys, millor, millor, major, menor*, adverbis i adjectius en grau superlatiu,

Maria Teresa Cabré, la millor de tots els terminòlegs catalans

Avui participa al Fòrum de la dona de la UV, Arancha Sánchez Vicario, extennista, la menor de quatre germans *d'una família de tennistes i guanyadora de diversos Grand Slam*

- *primera, segona, una, dos, tres, principal, única*, etc., elements quantificadors, numèrics o exclusivitzadors.

Maria Mercè Marçal, una de les poetes més conegudes *del segle XX*

Paula Tomàs i Rafael Carlet, dos dels finalistes en els Premis Medi Ambient

Paula Tomàs i Rosa Miralles, dos dels millors guionistes de curtmetratges universitaris

b) Els superlatius que no contenen una segona part en la construcció –el grup en què algú destaca–, poden produir una ambigüitat en la interpretació. Així, en l'exemple següent:

Isabel-Clara Simó, la novel·lista alacantina més coneguda

podria interpretar-se el superlatiu en referència exclusiva al grup de dones novel·listes. Si es considera oportú pel context, pot ampliar-se l'enunciat amb una segona part introduïda amb *entre*.

Isabel-Clara Simó, la novel·lista més coneguda entre els escriptors alacantins

c) Cal recordar que no es poden coordinar els articles de la segona part de la comparació.

Alba Mallol, la més rebel dels i les artistes valencians
Alba Mallol, la més rebel dels i de les artistes valencians
Alba Mallol, la més rebel dels artistes valencians

Vegeu fitxa 4.4. Ús dels articles.

Altres procediments

Quan les alternatives proposades resulten poc naturals i coherents en el discurs, convé elaborar els enunciats intentant evitar l'estructura comparativa. De vegades, es pot acudir a construccions partitives, és a dir, amb *de* o *entre*, sempre que es preserve el mateix significat.

Elena Requena, la favorita entre els candidats per a dirigir l'STEPV
Elena Requena, la favorita dels candidats per a dirigir l'STEPV

Cal notar que, quan es realitza el desdoblament, la utilització de *entre* pot afavorir la naturalitat de l'expressió resultant.

Comparatius i superlatius. Ampliació

De la gramàtica al discurs

Text millorable

Un brindis a la millor **de les investigadores** Juan de la Cierva

La Universitat s'honora de tenir entre els seus **postdoctorands** Míriam Cabedo, una **de les investigadores millor puntuades** en el programa Juan de la Cierva. Míriam Cabedo forma part del pla de Joves Investigadors de la Universitat i fa ja dos anys que treballa a l'Institut de la Dona. La seua recerca i l'impacte de les seues publicacions l'han fet **ser una de les joves doctores** del sistema universitari espanyol amb millor puntuació en investigació el 2011.

Text millorat

Un brindis a la millor **entre els investigadors** Juan de la Cierva

La Universitat s'honora de tenir entre els seus **postdoctorands i postdoctorandes** Míriam Cabedo, **una investigadora de les millor puntuades entre els qui participen** en el programa Juan de la Cierva. Míriam Cabedo forma part del pla de Joves Investigadors de la Universitat i fa ja dos anys que treballa a l'Institut de la Dona. La seua recerca i l'impacte de les seues publicacions l'han fet ser **una jove doctora** del sistema universitari espanyol amb millor puntuació en investigació el 2011.

4.8. ORDRE DE MOTS

L'òrgan màxim de representació de les estudiants i els estudiants

Quan es recorre al desdoblament de la forma masculina i femenina en lloc del masculí genèric, és possible alternar l'ordre d'aparició de cada una de les formes, de manera que en un discurs no s'utilitze sempre primer l'una o l'altra.

L'òrgan màxim de representació de les estudiants i els estudiants de la Universitat és l'Assemblea General d'Estudiants

Els estudiants i les estudiants poden participar-hi activament a través de diferents mitjans

Condicions d'ús

a) No hi ha cap norma que recomane que el desdoblament haja de realitzar-se començant per la forma gramatical masculina, encara que així s'haja estès en l'ús general. És perfectament vàlida la forma doble encapçalada per la forma femenina.

Les professores i els professors que sol·liciten la jubilació voluntària percebran un incentiu econòmic segons les condicions exposades en la normativa corresponent

b) La concordança de les formes acompanyants pot realitzar-se no sols amb el masculí genèric, sinó també amb la forma gramatical més pròxima al substantiu que acompanya, la qual cosa haurà de tenir-se en compte segons l'ordre de prioritat de les formes duplicades.

Per a més detalls sobre les formes concordades dels modificadors que acompanyen el substantiu, vegeu les fitxes 4.5, 4.6 i 4.7

Distingides directores i directors de màsters de la Universitat
Distingits directors i directores de màsters de la Universitat

c) Sol ser aconsellable suprimir un dels dos articles quan els substantius o adjectius són variables en el gènere i ens referim a una única persona o grup.

Els electors i electores

Les electores i electors

Les bibliotecàries i bibliotecaris

Els bibliotecaris i bibliotecàries

Per a més detalls sobre l'ús dels articles, vegeu la fitxa 4.5.

d) En el cas que es tracte d'un substantiu o adjectiu invariable, siga quin siga l'ordre de prioritat de les formes dobles, no es pot suprimir l'article, ja que és l'element que marca la diferència de gènere en el desdoblament.

Els finalistes i les finalistes (i no *les finalistes i finalistes*)

Les finalistes i els finalistes (i no *els finalistes i finalistes*)

Ampliació: Ordre de mots

De la gramàtica al discurs

Text amb ordre fix masculí-femení

Benvolguts lectors i lectores de la revista “Univers universitari”,

Ens posem en contacte amb vosaltres per fer-vos arribar les nostres darreres novetats. Us adjuntem el catàleg de les publicacions més recents *dels autors i autores* de la nostra Universitat.

Aquells professors i professores que desitgeu subscriure-vos en paper a la revista, heu d'escriure'ns un correu electrònic per a poder donar-vos d'alta. *Els responsables i les responsables* dels equips d'investigació no necessiten fer-ho, ja que, per defecte, l'editorial ja ha administrat les seues altes.

Esperant les vostres peticions i qualsevol altre suggeriment que vulgueu realitzar, rebeu una salutació ben cordial.

La redacció d'“Univers universitari”

Text que alterna ordre masculí-femení, femení-masculí

Benvolgudes lectores i lectors de la revista “Univers universitari”,

Ens posem en contacte amb vosaltres per fer-vos arribar les nostres darreres novetats. Us adjuntem el catàleg de les publicacions més recents *d'autors i autores* de la nostra Universitat.

Aquells professors i professores que desitgeu subscriure-vos en paper a la revista, heu d'escriure'ns un correu electrònic per a poder donar-vos d'alta. *Les responsables i els responsables* dels equips d'investigació no necessiten fer-ho, ja que, per defecte, l'editorial ja ha administrat les seues altes.

Esperant les vostres peticions i qualsevol altre suggeriment que vulgueu realitzar, rebeu una salutació ben cordial.

La redacció d'“Univers universitari”

5. Gènere i sexe: remarques normatives

El català és una llengua de gènere, és a dir, que sol marcar el substantiu i les paraules que s'hi relacionen (adjectius, articles, demostratius, alguns quantificadors i alguns pronoms) amb terminacions que indiquen si es tracta d'un mot femení o masculí. És el que es denomina *flexió de gènere*.

Tanmateix, això no vol dir que totes les paraules amb marca de gènere indiquen sexe masculí o femení. El gènere és una marca gramatical i el sexe és un concepte que relaciona un mot amb una realitat que, només en el cas d'alguns éssers animats, és masculina o femenina. Així,

sabata és femení, però no té sexe femení, i *rellotge* és masculí, però no pertany al sexe masculí.

En canvi,

dona és femení i indica un ésser de sexe femení i *capellà* és masculí i indica un ésser de sexe masculí.

- **Marques de gènere**

Les marques que tenen els mots amb flexió de gènere no deriven, doncs, de la condició femenina o masculina de les entitats que designen. De fet, en general, els diferents acabaments depenen de l'origen dels mots, que en el nostre cas sol ser el llatí.

A continuació, indiquem les alternances més habituals entre formes femenines i masculines referides a persones i les il·lustrem en una taula:

- a) arrel per al masculí, sense marca de gènere, i arrel + *-a* per al femení: *director/directora*; aquest cas pot implicar diferents canvis interns en el femení, per qüestions ortogràfiques o etimològiques: *soci/sòcia*, *licenciat/licenciada*, *administratiu/administrativa*, *psicòleg/psicòloga*, *interí/interina*;
- b) arrel + *-e*, *-o*, *-u* per al masculí i arrel + *-a* per al femení: *alumne/alumna*;

- c) arrel sola o més vocal o *-or* per al masculí i arrel + sufix, *-ina* *-essa*, *-iu* per al femení: *zar/zarina, jutge/jutgessa, actor/actriu*.
- d) arrel + *ot* per al masculí i arrel + *-a* o altres acabaments per al femení: *bruixot/bruixa, perdigot/perdiu*.

Taula 2. Alternances més habituals entre formes femenines i masculines referides a persones

	Arrel	Forma masculina	Procediment de formació	Forma femenina	Procediment de formació	Observacions/ més exemples
a)	director	director	arrel sola	directora	arrel + <i>-a</i>	<i>pedagog/pedagoga</i> <i>xiquet/xiqueta</i> <i>bonic/bonica</i>
a.1)	funcionari	funcionari	arrel sola	funcionària	arrel* + <i>-a</i>	En alguns casos, canvia l'accentuació del femení: <i>soci/sòcia</i>
a.2)	llicenciat	llicenciat	arrel sola	llicenciada	arrel* + <i>-a</i>	En alguns casos, canvia la darrera lletra de l'arrel: <i>administratiu/administrativa</i>
a.3)	psicòleg	psicòleg	arrel sola	psicòloga	arrel* + <i>-a</i>	Canvi en una lletra de l'arrel
a.4)	interi(n) dega(n)	interí degà	arrel sola	interina degana	arrel* + <i>n</i> + <i>-a</i>	En el femení, com el plural, apareix una <i>n</i> etimològica, no realitzada en el masculí
b)	alumn- moss- europe-	alumne mosso europeu	arrel + <i>-e, -o, -u</i>	alumna mossa europea	arrel + <i>-a</i>	<i>pediatre/pediatra</i>
c)	zar jutg- act-	zar jutge actor	arrel (+ diversos acabaments)	zarina jutgessa actriu	arrel + <i>-ina</i> , <i>-essa, -iu</i>	<i>alcalde/alcaldessa</i> <i>hoste/hostessa</i>
d)	bruix-	bruixot	arrel + sufix (p. ex. <i>-ot</i>)	bruixa	arrel + <i>-a</i>	El femení és la forma bàsica

D'altra banda, hi ha mots que no comparteixen una arrel en masculí i en femení: *home/dona, pare/mare, nora/gendre*.

- **Mots genèrics i invariables**

També hi ha mots que es refereixen indistintament a éssers d'un sexe o l'altre (*persona, infant, individu, bebè*) o que els engloben perquè designen un col·lectiu (*alumnat, humanitat, personal*, etc.). Aquests són particularment útils per a referir-se a dones i homes en termes d'igualtat i, doncs, sovint són bones alternatives a certs masculins genèrics.

Vegeu la fitxa 4.3.

Han donat suport a la candidatura la majoria dels alumnes, els professors i els administratius

Han donat suport a la candidatura la major part de l'alumnat, el professorat i el personal d'administració

D'altra banda, hi ha mots invariables, que es poden aplicar tant a homes com a dones i tenir concordança en masculí o femení. En podem identificar diferents grups:

- a) Mots acabats en els sufixos *-aire, -ista, -cida*: *colombaire, periodista, homicida*. *La nova periodista / El nou periodista*
- b) Mots acabats en *-a*: *ordenança, atleta, terapeuta*. *La millor terapeuta / el millor terapeuta*
- c) Mots acabats en *-ar*: *auxiliar*. *L'auxiliar més treballadora / l'auxiliar més treballador*
- d) Alguns mots acabats en *-l* o *-nt*: *fiscal, vocal, agent, sol·licitant*. *El darrer sol·licitant / La darrera sol·licitant*
- e) Altres mots: *conserge, pilot, intèrpret*, etc. *La conserge de Geografia i el conserge de Filosofia*.

Quan el mot és invariable, l'article indica sovint si ens estem referint a un masculí o a un femení i, per tant, sol evitar qualsevol ambigüitat possible: *el terapeuta / la terapeuta, una fiscal / un fiscal*. Cal, doncs, usar-lo si hi ha una possible ambigüitat.

En el cas d), s'observa una tendència a formar femenins afegint la *-a*, seguint el model de formes amb aquests acabaments que sí que tenen marca de femení: *adjunt/adjunta, oficial/oficiala, tinent/tinenta*. Així, no és estrany parlar de *la vicegerenta*, tot i que la norma actualment recomana la forma *la vicegerent*. Tanmateix, alguns casos poden encara sonar pejoratiu (*general*).

També cal tenir con compte la formació de femenins que coincideixen amb un ús diferent, que abans només tenia un significat no aplicat a persones: *la música, la informàtica, la tècnica*. L'ús va consolidant aquests nous usos, però es pot constatar que hi ha qui prefereix usar el mot en masculí precedit de l'article femení: *la músic, la informàtic, la tècnic*. No

Observeu que *estudiant* pot correspondre al femení sense sufix (*Maria, l'estudiant que vam conèixer abir*) o amb sufix *-a* (*Maria, l'estudianta que vam conèixer abir*).

obstant això, la normativa indica que, en aquests casos, cal fer la concordança també en el substantiu.

Annex 1. Selecció de formes relatives a professions, càrrecs, condicions i llocs de treball*

Forma femenina	Forma masculina	Formes dobles completes i amb barres	Formes genèriques i abstractes
administrativa	administratiu	l'administrativa o administratiu administratiu/iva	el personal administratiu/ d'administració el cos administratiu/ d'administració la plantilla administrativa/ d'administració
adjunta	adjunt	l'adjunta o adjunt, adjunt/a	
advocada/advo- cadessa	advocat	l'advocada o advocat advocat/ada	
ajudanta	ajudant	l'ajudanta o ajudant ajudant/a	
alumna	alumne	l'alumna o alumne alumne/a	l'alumnat
aprenenta	aprenent	l'aprenenta o aprenent aprenent/a	
assessora	assessor	l'assessora o assessor assessor/a	l'assessoria l'equip assessor el personal assessor
auxiliar administrativa	auxiliar administratiu	l'auxiliar administrativa o administratiu auxiliar administratiu/iva	el cos auxiliar administratiu/ d'administració el personal auxiliar administratiu/ d'administració la plantilla auxiliar administrativa/ d'administració
bidella	bidell	la bidella o el bidell la bidella o bidell bidell/a	
candidata	candidat	la candidata o	la candidatura

Les formes completes poden tenir davant el femení, com en la taula, o el masculí. A més, es pot repetir l'article davant del segon element.

Les formes genèriques i abstractes poden anar també en plural, segons el context: p. ex., *les candidatures* (en comptes de *els candidats*).

* Aquesta taula és una versió adaptada de la que s'inclou en la guia de l'Institut de la Dona, *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Col·lecció "Criteris Lingüístics" de la Direcció General de Política Lingüística (<http://www20.gencat.cat/Autoservei/pdf/marcar.pdf>).

		candidat candidat/ata	la persona candidata
cap de gabinet	cap de gabinet	la cap o el cap de gabinet la/el cap de gabinet	el gabinet
cap de servei	cap de servei	la cap o el cap de servei la/el cap de servei	el servei
ciutadana	ciudadà	la ciutadana o ciudadà ciudadà/ana	la ciutadania la població la societat
col·legiada	col·legiat	la col·legiada o col·legiat col·legiat/ada	el col·legi la persona col·legiada
consellera	conseller	la consellera o conseller conseller/a	la conselleria
crítica	crític	la crítica o crític	
degana	degà	la degana o degà degà/ana	el deganat
delegada	delegat	la delegada o delegat delegat/ada	la delegació
destinatària	destinatari	la destinatària o destinatari destinatari/ària	destinació la persona destinatària la persona a qui s'adreça
diplomada	diplomat	la diplomada o diplomata diplomat/ada	la diplomatura la persona diplomada
directora	director	la directora o director director/a	la direcció l'equip directiu
directora general	director general	el director o la directora general director/a general	la direcció general l'equip directiu
dona	home	la dona o home dona/home	la persona les persones l'ésser humà els éssers humans la humanitat la població la gent el gènere humà l'espècie humana
electora	elector	l'electora o elector elector/a	l'electorat
enginyera	enginyer	l'enginyera o enginyer enginyer/a	
estudiant o	estudiant	l'estudianta o	(l'alumnat)

estudianta		estudiant estudiant/a	
funcionària	funcionari	la funcionària o funcionari funcionari/ària	el funcionariat el personal funcionari la funció pública
informàtica	informàtic	la informàtica o informàtic informàtic/a	el personal d'informàtica el personal informàtic
interina	interí	la interina o interí interí/ina	el personal interí la plantilla interina
jove	jove	la jove o el jove la/el jove	la joventut el jovent la persona jove
llevadora	llevador	la llevadora o llevador llevador/a	
llicenciada	licenciat	la llicenciada o licenciat licenciat/ada	
membre	membre	la membre o el membre la/el membre	la comissió l'entitat l'associació l'agrupació l'assemblea l'equip el col·lectiu (nom de l'organisme)
mestra	mestre	la mestra o mestre mestre/a	el cos de mestres el cos docent el professorat el personal docent la plantilla docent l'equip docent
oficiala administrativa	oficial administratiu	l'oficiala administrativa o oficial administratiu oficial/a administratiu/iva	el cos oficial administratiu/ d'administració el personal oficial administratiu/ d'administració la plantilla oficial administrativa/ d'administració
presidenta	president	la presidenta o president president/a	la presidència

professora	professor	la professora o professor professor/a	el professorat el cos docent el personal docent la plantilla docent l'equip docent
rectora	rector	la rectora o rector rector/a	el rectorat
responsable	responsable	la responsable o el responsable la/el responsable	la persona responsable (nom de l'àrea o òrgan administratiu)
secretària	secretari	la secretària o secretari secretari/ària	la secretaria el personal de secretaria la plantilla de secretaria el secretariat
secretària general	secretari general	la secretària o secretari general secretari/ària general	la secretaria general
síndica	síndic	la síndica o síndic síndica/síndic	la sindicatura
sòcia	soci	la sòcia o soci sòcia/soci	l'associació l'agrupació l'entitat el club (nom de l'organisme)
subdirectora	subdirector	la subdirectora o subdirector subdirector/a	la subdirecció
subdirectora general	subdirector general	la subdirectora o subdirector general subdirector/a general	la subdirecció general
tècnica	tècnic	la tècnica o tècnic tècnic/a	el personal tècnic la plantilla tècnica l'equip tècnic
tècnica especialista	tècnic especialista	la tècnica o tècnic especialista tècnic/a especialista	el personal tècnic especialista la plantilla tècnica especialista el cos tècnic d'especialistes
tècnica superior	tècnic superior	la tècnica o tècnic superior tècnic/a superior	el personal tècnic superior la plantilla tècnica superior
titulada	titulat	la titulada o titulat titulat/ada	la persona amb titulació la persona titulada el personal amb titulació

			el personal titulat
treballadora	treballador	la treballadora o treballador treballador/a	el personal la plantilla
tutora	tutor	la tutora o tutor tutor/a	
vocal	vocal	la vocal o el vocal la/el vocal	la vocalia
voluntària	voluntari	la voluntària o voluntari voluntari/ària	el voluntariat la persona voluntària el personal voluntari
xofera	xofer	la xofera o el xofer la xofera o xofer xofer/a	

Bibliografia bàsica

- Bibiloni, Gabriel “Llengua, gènere i sexe”, <http://bibiloni.cat/textos/genere.html>.
- Briz, Antonio (coord.) *et alii* (2011): *Guia de comunicació no sexista*, Madrid: Instituto Cervantes.
- Comissions Obreres (2010) *Guia de bones pràctiques per a l'ús d'un llenguatge no sexista en la negociació col·lectiva*. Barcelona.
- Generalitat Valenciana (2009) *Igualtat, llenguatge i administració: propostes per a un ús no sexista del llenguatge*. València: Conselleria de Benestar Social. Generalitat Valenciana.
- IEC (en preparació) *Gramàtica de la Llengua Catalana*. Versió provisional. www.iecat.net/institucio/seccions/filologica/gramatica/
- Institut Català de la Dona (2005) *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Col·lecció "Criteris Lingüístics" de la Direcció General de Política Lingüística.
- Lledó, Eulàlia (2000) *Apunts sobre... De les dones a la llengua*. Barcelona, Diputació de Barcelona. (Reflexions en femení; 2) <http://www.diba.es/dona/fitxers/reflexionsenfemeni2.pdf>
- Nogué, Neus (2010) “Sexe, gènere i gramàtica”, *Jornada "Repensar el gènere en la llengua catalana"* (Grup d'Estudi de les Llengües Amenaçades, Universitat de Barcelona, 19 de març de 2010).
- Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de llengües de la UAB (2008) *Guia per a l'ús no sexista del llenguatge a la UAB*, Bellaterra: UAB.
- Universitat de Barcelona, “Llenguatge no sexista”, CUB, *Llibre d'Estil de la Universitat de Barcelona*. www.ub.edu/criteris-cub/criteri.php?id=561
- Universitat Jaume I. Servei de Llengües i Terminologia, coord. (2003) *Manual de documents i llenguatge administratius II*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- Universitat de València, Unitat d'Igualtat (2009) *Cap a la igualtat des del llenguatge. Guia per a un ús no sexista del llenguatge*, València. www.uv.es/igualtat/guiallenguatge_val.pdf